

QORTI TA' L-APPELL KRIMINALI

S.T.O Prim Imħallef Mark Chetcuti

Onor. Imħallef Edwina Grima

Onor. Imħallef Josette Demicoli

Seduta ta' l-Erbgha 5 ta' Marzu 2025

Att ta' Akkuża Nru. 14/2015

Ir-Repubblika ta' Malta

vs

Brian Godfrey Bartolo

Il-Qorti:

1. Rat l-Att tal-Akkuża mressaq quddiem il-Qorti Kriminali fil-31 ta' Awwissu 2015 kontra Brian Godfrey Bartolo fejn l-Avukat Ġenerali akkużah:

Fl-Ewwel Kap - Reċidiv f'delitt, irrenda ruhu hati talli fl-4 ta' Lulju 2009 u matul il-jiem, ġimghat u x-xhur ta' qabel din id-data, f'dawn il-Gżejjer forna jew ipprokura, jew offra li jforni jew jipprokura d-droga kokaina lil xi persuna jew għal xi persuna, f'dawn il-Gżejjer jew x'imkien ieħor, jew avża l-imsemmija droga għall-bejgħ, mingħajr ma kellu liċenzja mill-Ministru responsabbli għas-Saħħa u mingħajr ma kien awtorizzat bir-Regoli tal-1939 għall-Kontroll Intern tad-Drogi Perikolużi jew minn xi awtorità apposta mogħtija mill-Ministru

responsabbli għas-Saħħa li jforni d-droga msemija, u mingħajr ma kien fil-pussess ta' awtorizzazzjoni għall-importazzjoni jew awtorizzazzjoni għall-esportazzjoni mahruġa mit-Tabib Prinċipali tal-Gvern skont id-dispożizzjonijiet tat-Taqsima V u VI tal-Ordinanza dwar il-Medicini Perikolużi, u mingħajr ma kellu liċenzja jew xort'ohra awtorizzata li jimmanifattura d-droga msemija, u mingħajr ma kellu liċenzja li jipprokura l-istess droga.

Fit-Tieni Kap - Reċidiv f' delitt, irrenda ruħu hati talli nhar l-4 ta' Lulju 2009 u matul il-jiem, ġimghat u x-xhur ta' qabel din id-data, f' dawn il-Gżejjer kien fil-pussess xjenti tad-droga perikoluża Kokaina meta ma kienx fil-pussess ta' awtorizzazzjoni għall-importazzjoni jew għall-esportazzjoni mahruġ mit-Tabib Prinċipali tal-Gvern skond id-dispożizzjonijiet tat-Taqsima V u VI ta' l-Ordinanza dwar il-Medicini Perikolużi u meta ma kienx bil-liċenzja jew xort'ohra awtorizzata li jimmanifattura jew iforni id-droga msemija, u ma kienx b'xi mod ieħor bil-liċenzja mogħtija mill-Ministru responsabbli għad-Dipartiment tas-Saħħa u ma kienx awtorizzata bir-regoli tal-1939 għall-Kontroll Intern fuq id-Drogi Perikolużi jew b'xi awtorità mogħtija mill-Ministru responsabbli għad-Dipartiment tas-Saħħa li jkollu dik id-droga fil-pussess tiegħu u dik id-droga ma gietx fornita lilu għall-użu tiegħu skond riċetta kif provdut fir-Regoli imsemmija, u b'dan li r-reat sar taħt tali ċirkostanzi li juru li dak il-pussess ma kienx għall-użu esklussiv tiegħu.

Fit-Tielet Kap - Reċidiv f' delitt, irrenda ruħu hati talli nhar l-4 ta' Lulju 2009 u matul il-jiem, ġimghat u x-xhur ta' qabel din id-data, f' dawn il-Gżejjer huwa iproduċa, biegh jew xort'ohra ttraffika fir-raża meħuda mill-pjanta Cannabis jew f'xi preparazzjonijiet li kellhom bħala bażi din ir-raża mingħajr ma kellu liċenzja mill-Ministru responsabbli għas-Saħħa Pubblika u mingħajr ma kien awtorizzata bir-Regoli ta' l-1939 għall-Kontroll Intern tad-Drogi Perikolużi jew minn xi awtorità apposta mogħtija mill-Ministru responsabbli għas-Saħħa li jforni d-droga imsemmija, u mingħajr ma kien fil-pussess ta' awtorizzazzjoni għall-importazzjoni jew awtorizzazzjoni għall-esportazzjoni mahruġa mit-Tabib Prinċipali tal-Gvern skond id-dispożizzjonijiet tat-Taqsima V u VI tal-Ordinanza dwar il-Medicini Perikolużi, u mingħajr ma kellu liċenzja jew xort'ohra awtorizzata li jimmanifattura d-droga imsemmija u mingħajr ma kellu liċenzja li jipprokura l-istess droga

Fir-Raba' Kap - Reċidiv f' delitt, irrenda ruħu hati talli nhar l-4 ta' Lulju 2009 u matul il-jiem, ġimghat u x-xhur ta' qabel din id-data, b' dawn il-Gżejjer kien fil-pussess xjenti tad-droga raża meħuda mill-pjanta Cannabis meta ma kienx fil-pussess ta' awtorizzazzjoni għall-importazzjoni jew għall-esportazzjoni mahruġ mit-Tabib Prinċipali tal-Gvern skond id-dispożizzjonijiet tat-Taqsima V u VI tal-Ordinanza dwar il-Medicini Perikolużi, u meta ma kienx bil-liċenzja jew xort'ohra awtorizzata li jimmanifattura jew iforni id-droga msemija u ma kienx b'xi mod ieħor bil-liċenzja mogħtija mill-Ministru responsabbli għad-Dipartiment tas-Saħħa u ma kienx awtorizzata bir-Regoli tal-1939 għall-Kontroll Intern fuq id-Drogi Perikolużi jew b'xi awtorità mogħtija mill-Ministru responsabbli għad-Dipartiment tas-Saħħa li jkollu dik id-droga fil-pussess

tiegħu, u dik id-droga ma gietx fornita lilu għall-użu tiegħu skond riċetta kif provdut fir-Regoli msemmija u b'dan li r-reat sar taht tali ċirkostanzi li juru li dak il-pussess ma kienx għall-użu esklussiv tiegħu.

Fil-Hames Kap - Reċidiv f' delitt, talli nhar l-4 ta' Lulju 2009 u fil-jiem u gimgħat preċedenti kien fil-pussess xjenti tad-droga eroina meta ma kienx fil-pussess ta' awtorizzazzjoni għall-importazzjoni jew għall-esportazzjoni maħruġ mit-Tabib Principali tal-Gvern skond id-dispożizzjonijiet tat-Taqsima V u VI tal-Ordinanza dwar il-Mediċini Perikolużi, u meta ma kienx bil-liċenzja jew xort' oħra awtorizzat li jimmanifattura jew iforni id-droga msemmija, u ma kienx b'xi mod ieħor bil-liċenzja mogħtija mill-Ministru responsabbli għad-Dipartiment tas-Saħħa u ma kienx awtorizzat bir-Regoli tal-1939 għall-Kontroll Intern fuq id-Drogi Perikolużi jew b'xi awtorità mogħtija mill-Ministru responsabbli għad-Dipartiment tas-Saħħa li jkollu dik id-droga fil-pussess tiegħu.

2. Rat s-sentenza mogħtija mill-Qorti Kriminali fl-1 ta' Frar 2021 li, wara li rat l-artikoli 2, 8(b), 9, 10(1), 12, 22(1)(a)(1B)(2)(a)(i)(3A)(a)(b)(c)(d)(7), u 29 ta' l-Ordinanza dwar il-Mediċini Perikolużi, ir-regoli 2, 4(a), 10, 15 u 16 tar-Regoli tal-1939 għall-Kontroll Intern tad-Drogi Perikolużi (NG 292 tal-1939) u l-artikoli 17, 18, 49, 50 tal-Kodiċi Kriminali, sabet lill-akkużat Brian Godfrey Bartolo ħati tal-akkużi miġjuba fil-konfront tiegħu, kif ukoll li huwa reċidiv fit-termini tal-artikoli 49 u 50 tal-Kapitolu 9 tal-ligijiet ta' Malta, wara li ħadet in konsiderazzjoni l-ammissjoni registrata mill-akkużat wara l-qari tal-Att tal-Akkuża, il-fedina penali raffrettarja tiegħu u tal-progress li għamel f'ħajtu sabiex jirriforma ruħu u qieset ukoll illi għandu jibbenefika minn tnaqqis ta' żewġ gradi fil-piena fit-termini tal-artikolu 29 tal-Kap 101 kif ukoll li huwa reċidiv dwar liema addebitu għażlet illi fiċ-ċirkostanzi ma tagħmel ebda żieda fil-piena, ikkundannatu għal-terminu ta' prigunerija għall-ħames (5) snin oltre għall-ħlas ta' multa ta' għoxrin elf euro (€20,000). Ordnat ukoll lill-ħati li jhallas l-ammont ta' €1947.36 inkorsi fil-ħatra tal-esperti [konsistenti relazzjoni Mario Mifsud €711.07, relazzjoni PC 1528 €101.32, relazzjoni ta' PC 1253 Brincat €119.89 u relazzjoni ta' Joseph Mallia €1,015.08], u dan fit-termini tal-artikolu 533 tal-Kodiċi Kriminali. Ordnat il-konfiska favur il-Gvern ta' Malta tal-oġġetti kollha li dwarhom sar ir-reat u l-konfiska favur il-Gvern ta' Malta ta' kull flejjes jew proprjetà mobbli jew immobbli oħra tiegħu. Finalment, sakemm l-Avukat Ġenerali ma jindikax b'nota - li għandha tkun preżentata fi żmien ħmistax (15) il-jum - li d-droga esebita hija meħtieġa in konnessjoni ma' xi proċeduri kriminali kontra terzi persuni, tordna li d-droga kollha

esebita w l-affarijiet li għandhom x'jaqsmu magħha jkunu distrutti a kura tar-Registratur tal-Qrati Kriminali u Tribunali, li għandu jagħmel verbal ta' tali distruzzjoni w jgibu a konjizzjoni ta' din il-Qorti b'nota appozita li kopja tagħha li tigi notifikata lill-Avukat Ġenerali w lill-ħati.

3. Rat ir-rikors ta' l-appell ipprezentat mill-akkużat Brian Godfrey Bartolo fis-16 ta' Frar 2021 fejn talab lil din il-Qorti sabiex tirriforma s-sentenza appellata u dan billi:

- a. tghaddi sabiex tghaqqad l-att ta' l-akkuża numru 15/2015; u
- b. tikkonferma l-ħtija għall-imputazzjonijiet kollha; u
- c. lil tvarja l-piena inflitta, billi timponi piena aktar ekwa u ġusta skond il-Ligi;
- d. liema varjazzjoni tal-piena qeda tintalab anke fl-eventwalita' li l-att ta' akkuża odjern ma jinghaqadx ma' l-Att ta' Akkuża numru 15/2015.

4. Rat ir-risposta ta' l-appell pprezentata mill-Avukat Ġenerali tas-26 ta' Mejju 2021 fejn ogġezzjona għat-talbiet imressqa mill-appellant fir-rikors tiegħu ta' l-appell u għalhekk talab sabiex dawn ikunu miċhuda.

5. Rat s-sentenza preliminari mogħtija mill-Qorti fit-22 ta' Settembru 2021 fejn l-ewwel aggravju imqajjem mill-appellant u konsegwentement l-ewwel talba kontenuta fir-rikors ta' l-appell kienu miċhuda.

6. Rat id-digriet tagħha tal-15 ta' Diċembru 2021 fejn it-talba magħmula mill-appellant Brian Godfrey Bartolo sabiex issir referenza kostituzzjonali kienet milqugħa.

7. Rat is-sentenza tal-Qorti Kostituzzjonali tat-13 ta' Mejju 2024 fejn kien deċiż illi l-appellant ma soffra ebda leżjoni tad-drittijiet fundamentali tiegħu meta l-Avukat Ġenerali għażel li ma ghaqqadx l-Att ta' l-Akkuża numru 14 tal-2015 ma' dik bin-numru 15 tal-2015.

8. Rat il-*pre-sentencing report* aġġornat imhejji mill-Uffiċjal tal-*Probation* Charlet Fabri.

9. Semgħat ix-xiehda ta' l-imsemmija Uffiċjal tal-*Probation* Charlet Fabri, ta' l-Inġinier Dr. Brian Azzopardi u ta' CO24 Justin Ellul in rappresentanza tal-Aġenzija Korrettiva ta' Kordin.

10. Rat l-atti tal-kawża.

11. Rat id-dokumenti eżebiti.

12. Semgħet trattazzjoni.

Ikkunsidrat :

13. Illi sorvolat l-ewwel aggravju imressaq mill-appellant, liema lment kien determinat ukoll fil-*forum* kostituzzjonali, jifdal biex ikunu mistharrġa l-aggravji rimanenti marbuta mal-*quantum* tal-piena erogata mill-Qorti Kriminali wara ammissjoni nkondizzjonata registrata mill-appellant għal-Kapi kollha ta' l-Att ta' l-Akkuża.

14. Illi l-appellant kien misjub hati ta' traffikar u pussess ta' droga mhux għall-użu esklussiv tiegħu fl-ammont ta' 287 gramma kokaina ta' purita ta' 41.7%, kif ukoll ta' 1829.91 gramma cannabis b' purita ta' 8.1%, u wkoll ammont minimu ta' 0.19 gramma eroina ta' purita ta' 35.2%. Għalkemm l-appellant jikkonċentra fil-maġġior parti tar-rikors ta' l-appell tiegħu, fuq l-ilment illi l-Att ta' l-Akkuża odjern ma kienx mill-Avukat Ġenerali mgħaqqda ma' dak li hemm pendenti kontra tiegħu bin-numru 15/2015, it-tnejn deċiżi fl-istess jum, madanakollu iqis illi l-piena erogata mill-Qorti Kriminali kellha tiegħu in konsiderazzjoni l-fatt illi huwa kien mixli b'reati marbuta ma' traffikar u pussess ta' droga f'żewġ każi separati sabiex wehel il-piena għal kull każ separat minflok piena kumulattiva, bl-applikazzjoni ta' l-artikolu 18 tal-Kodiċi Kriminali, li kieku l-każijiet ingħaqdu flimkien. Isostni ukoll illi fil-konfront tiegħu japplika l-prinċipju tal-proporzjonalita' fejn il-*quantum* tal-piena irid jkun stabbilit fir-rigward ta' ċirkostanzi kemm personali kif ukoll fis-soċjetà fiż-żmien meta tkun ser tiġi skontata dik il-piena, w ukoll illi din trid tkun waħda uniformi ma' dik applikabbli fl-istati Membri l-oħra tal-Unjoni Ewropeja. Jilmenta illi l-Qorti Kriminali ma ħaditx kont tat-trapass taż-żmien minn meta sehh ir-reat, fattur li fil-fehma tiegħu kien

determinanti, u li għandu jwassal lil din il-Qorti takkordalu skont fil-piena nflitta fuqu.

15. Illi l-Qorti Kriminali meta għet għal kalibrazzjoni tal-piena qalet hekk:

“3. Il-Qorti semgħet lix-xhieda mressqa mill-akkużat kif ukoll lill-ufficjal tal-probation li hejjiet il-pre sentencing report dwar l-akkużat u rat l-istess rapport. Rat ukoll id-dokumenti esebiti mill-akkużat biex jixhdu dwar il-progress li rregistra f’hajtu sabiex jirrifirma ruhu inkluz il-kwalifiki akkademici li ottjena fil-mori;

4. Ikkunsidrat illi fil-kaz odjern, l-akkużat kien mixli u ammetta għal-akkużi ta’ traffikar tad-droga kokajina fl-ammont ta’ 287 gramma b’purita’ ta’ 41.7 percentwali, kif ukoll għall-akkuza ta’ traffikar ta’ raza tad-droga cannabis fl-ammont ta’ 1829.91 gramma b’purita ta’ 8.1 percentwali . Oltre dan huwa hati ukoll ta’ pussess tad-droga eroina fl-ammont ta’ 0.19 gramma b’purita’ ta’ 35.2 percentwali. Wara li hadet dan kollu in konsiderazzjoni, inkluz l-ammissjoni quddiem din il-Qorti wara l-qari tal-Att tal-Akkuza, il-fedina penali raffretarju tieghu u tal-progress li ghamel f’hajtu sabiex jirrifirma ruhu u qieset ukoll illi għandu jibbenefika minn tnaqqis ta’ zewg gradi fil-piena fit-termini tal-artikolu 29 tal-Kap 101 kif ukoll li huwa recediv dwar liema addebitu tghazel illi fic-cirkostanzi ma taghmel ebda zieda fil-piena.”

16. Illi minn dawn il-konsiderazzjonijiet huwa evidenti illi meta għet għal kalibrazzjoni tal-piena l-Qorti Kriminali qieset:

- a. L-ammont ta’ droga involuta.
- b. L-ammissjoni magħmula mill-appellant
- c. Il-fedina penali refrattarja tal-appellant
- d. Il-progress li l-appellant irregistra f’hajtu.
- e. It-tnaqqis b’zewg gradi fil-piena fid-dawl ta’l-applikazzjoni ta’l-artikolu 29 tal-Kap.101 tal-Ligijiet ta’ Malta.
- f. Ebda zieda fil-piena minhabba l-addebitu tar-recidiva.

17. Illi l-oghla piena applikabbli għar-reat ta’ traffikar u pussess aggravat ta’ droga hija dik tal-prigunerija għall-ghomor, izda applikat il-*proviso* (aa) għall-artikolu 22(2)(a)(i) tal-Kapitolu 101 tal-Ligijiet ta’ Malta, il-Qorti tista’ tikkundanna l-hati għall-piena ta’ prigunerija għal żmien ta’ mhux inqas minn erba’ snin izda mhux iżjed minn tletin sena u multa ta’ mhux inqas minn €2,329.37 izda mhux iżjed minn €116,468.67.

Issa fis-sentenza tagħha l-Ewwel Qorti qalet li kienet qed tapplika l-artikolu 29 tal-Kap. 101 u tnaqqas il-piena b'żewġ gradi. Dan ifisser illi l-parametri tal-piena niżlu għal perijodu ta' priġunerija minn sentejn sa tnax-il sena, u dik pekunjarja tnaqqset bin-nofs u għalhekk għal multa ta' mhux anqas minn €1164.68 iżda mhux iżjed minn €58,234.33. Illi għalkemm misjub hati ta' l-addebitu tar-reċidiva, l-Qorti Kriminali, fid-diskrezzjoni fdata lilha bil-liġi għażlet li ma tawmentax il-piena ulterjorment.

18. Illi fil-kawża *ir-Repubblika ta' Malta vs Joseph Zerafa et¹*, din il-Qorti, kif diversament komposta, f'każ konsimili, hadet in konsiderazzjoni ukoll dak imfassal fis-*Sentencing Guidelines* tal-Ingilterra meta stqarret:

Peress illi l-ammissjoni saret proprju qabel ma gie ffurmat il-ġuri, u allura "at the door of the court", anke kieku kellhom jigu applikati s-Sentencing Guidelines ta' l-Ingilterra (li ma huma xejn hlief hekk, cioe` guidelines għall-Qrati Ingliżi), it-tnaqqis massimu rakkomandat huwa ta' "one-tenth".

Illum il-liġi regolatorja fir-rigward ta' sentenzjar fl-Ingilterra hija regolata bis-*Sentencing Act* tal-2020 fejn f'każ ta' ammissjoni, ir-riduzzjoni applikabbli hija dik ta' massimu ta' 20% tal-piena². Illi anke jekk fil-qafas legislattiv tad-dritt penali tagħna ma jeżistu ebda linji gwida, jew inkella regolamentazzjoni, dwar sentenzjar, madanakollu għadd kienu id-drabi li l-qrati tagħna hadu kont ta' l-ammissjoni registrata mill-persuna akkuzata bħala attenwanti għal piena. Dan apparti, f'dan il-każ, konsiderazzjonijiet oħra li l-Ewwel Qorti qieset inkluż r-riforma tal-hati, u l-assistenza li l-appellant offra lill-investigaturi biex b'hekk ibbenifika mill-attenwanti fil-piena imfassla fl-artikolu 29, kif ingħad.

19. Illi l-argument li jqanqal l-appellant fl-aggravju minnu ntentat illi l-piena trid tkun waħda proporzjonata fejn irid jittiehed kont taż-żmien meta tkun erogata, kif ukoll trid tkun in linja ma' dik applikabbli fl-Istati Membri tal-Unjoni Ewropeja ma hijiex waħda li hija rifless fil-liġi, la dik nazzjonali u lanqas dik Ewropeja. Illi il-

¹ Deċiża 15/12/2015 – 31/2007

² Ara artikolu 73 tas-Sentencing Act 2020.

prinċipju tal-proporzjonalita' tapplika biss fir-rigward tal-gravita' tar-reat kommess. Il-kunċett ta' proporzjonalita' jimxi id f'id mal-prinċipji tal-gustizzja sabiex jintlahaq il-bilanċ korrett bejn ir-restrizzjoni għal-liberta' li jgħib miegħu l-att korrettiv u s-severita' tal-att vjolattiv tal-ligi kommess, u għalhekk ifisser illi l-piena imposta fuq il-gudikabbli għandha timxi id f'id mal-gravita' tar-reat. Ma testendix, allura, għaż-żmien temporali meta tkun inflitta, kif donnu qed jissuġġerixxi l-appellant, kif lanqas hija determinata minn dik il-piena li hija applikabbli f'xi Stat ieħor. Għalkemm kemm id-dritt Ewropew kif ukoll dak li jħares il-jeddijiet fundamentali tal-bniedem, kemm nazzjonali kif ukoll Ewropew³, u internazzjonali, ifittxu biex japplikaw dan il-prinċipju, madanakollu dan ma jirreferiex għal xi armonizzazzjoni fil-pieni erogabbli. Illi l-artikoli 82 *et seq.* tat-TFEU li jikkellmu fuq din l-armonizzazzjoni, jitrattaw l-oqsma sewgħenti u cioè a) l-ammissibbiltà reċiproka tal-provi bejn l-Istati Membri; b) id-drittijiet ta' l-individwi fil-proċedura kriminali; c) id-drittijiet ta' vittmi tal-kriminalità; d) aspetti speċifiċi oħra tal-proċedura kriminali li l-Kunsill ikun identifika minn qabel b'deċizzjoni. Bl-artikolu 83 jistabbilixxi illi:

1. Il-Parlament Ewropew u l-Kunsill, li jaġixxu permezz ta' direttivi skond il-proċedura legiſlattiva ordinarja, jistgħu jistabbilixxu regoli minimi dwar id-definizzjoni ta' reati kriminali u sanzjonijiet fl-oqsma tal-kriminalità partikolarment gravi ta' dimensjoni transkonfinali li jirriżultaw min-natura jew l-impatt ta' dawn ir-reati jew minn hteġa partikolari li jiġu miġġielda fuq bażijiet komuni.

20. Ebda sanzjoni komuni ma hija stabbilita għal każ in diżamina, bit-Trattat jikkellem dwar regoli minimi dwar sanzjonijiet applikabbli għal reati transkonfinali u mhux għal dawk kommessi fl-iStat Membru u li allura jaqgħu fil-ġurisdizzjoni ta' dak l-Istat fejn japplikaw ir-regoli proċedurali nazzjonali. Kwindi l-appellant m'għandux raġun fl-argument imqanqal minnu u li fuqu qed jibbaża xi jedd għal xi skont ulterjuri fil-piena erogata.

21. Illi huwa indubitat illi l-piena erogata mill-Qorti Kriminali kienet waħda fil-parametri tal-ligi, u hija viċin il-minimu, bl-appellant iżda jinsisti illi haqqu skont

³ Ara artiklu 49(3) tal-Karta tad-Drittijiet tal-UE.

ulterjuri. Illi quddiem din il-Qorti l-appellant ressaq xhieda li indikaw il-progress kbir li huwa ghamel f'hajtu. Illum l-appellant huwa bniedem iggradwat b'baċċellerat fl-inginerija u qed ikompli l-istudji tiegħu permezz ta' *Masters tax-Xjenza* u dan meta għaraf juża' ż-żmien li dam inkarċerat sabiex itejjeb l-edukazzjoni tiegħu. Imbagħad b'żieda ma' dan, jidher illi, fil-preżent, l-appellant qiegħed jagħti anke kontribuzzjonijiet ferm siewja fil-qasam tar-riċerka tal-inginerija fit-teknoloġija alternattiva, fl-enerġija u studji fotovoltajċi fejn ingħata rikonoxximent u tifhir minn shabu f'dan il-qasam ta' riċerka u studju tant illi anke ipparteċipa f'konferenzi barra minn xtutna dwar l-enerġija solari u fotovoltajċa.

22. Illi l-Ufficial tal-*Probation* Odelsie Vella Bayliss li hejjiet rapport ta' qabel is-sentenza tgħid hekk fir-rigward tal-appellant:

".... l- informazzjoni tindika, li l- appellant ghamel progress b'hajtu, emm, fil- passat emm, din m' hijiex l- ewwel darba li telgha l- Qorti, fil- fatt il-fedina penali tiegħu tindika li huwa instab hati ta' diversi kazijiet fil- passat, bil-maggorparti tagħhom kollha marbutin ma sewqan u droga, emm, fil- fatt l- informazzjoni tindika li huwa fil- passat kellu problema estensiva ta' droga emm, liema vizzju beda jwasslu biex ixellef difrejgh mal- ligi. Emm, huwa stess jifhem, f' liema hajja kien qed jghix u jammetti wkoll li kien ibiegh id- droga, biex imantni, biex isostni l- vizzju tiegħu. Emm, apparti dan, gie notifikat ukoll li huwa ghandu kundizzjoni psikjatrika maghrufa bhala dysmorphobia, emm din il- kundizzjoni saret maghrufa waqt li huwa kien qed jiskonta piena ta' habs, giet dijagnostikata mill- psikjatra Dr Joseph Spiteri u hemm iktar informazzjoni fid- dettall fuq din il- kwistjoni fir-rapport, imma fil- qosor, l- uzu tad- droga u din il- kundizzjoni kienu jmorru id f' id, ghax huwa kien juza l- kokaina, biex jikkura, to self-medicate lilu nnifsu. Emm ma jirrizultax li fejn tidhol ghajnuna għad- droga, qatt ingħata c- cans li jsegwi programm ta' rijabilitazzjoni imma kiseb ghajnuna minghand il- Caritas. Illum il- gurnata ma jirrizultax li għadu jabbuza mid-droga, u t- testijiet ta' l- urina li ssottometta ruhu għalihom gewwa l- habs, kollha irrizultaw fin- negattiv għal sustanzi illeciti. Apparti dan huwa għazel li anki waqt li qed jiskonta din il- piena ta' habs ikompli javvanza, emm u jkabbar il- prospetti tiegħu għal meta jigi rilaxxat mill- habs, u fil- fatt bhalissa qed isegwi kors ta' Masters gewwa l- Università' ta' Malta. Jien anki ghamilt kuntatt ma l- engineer Brian Azzopardi li jindika wkoll pozzittività fl- andament akkademiku tiegħu. Emm, ga la darba jigi rilaxxat mill- habs, l- appellant ghandu l- hsieb li jkompli jahdem fuq bazi self employed fil-kumpanija tiegħu, u anki gie offrut impjieg mill- inginier Dr Brian Azzopardi. Emm, hemm il- pjan li meta johrog imur jirrisjedi lura f' dar

ommu u missieru. Hemm hekk qed joqghod wkoll il- mara tieghu u t- tfal tieghu. Emm hu ghandu sapport mill- familja, ghandu sapport minghandi l- genituri u anki mill- mara tieghu. Jiena, kelli c- cans li nintervista lill- mara tieghu ukoll. Daqs kemm ghandu bzonn is- sapport hu, ghandha bzonn is- sapport hi ukoll. Il- mara tieghu spiccat kollox wahedha, il- piz waqa kollu fuq spallejha, qed tiehu hsieb il- mummy u d- daddy tieghu, qed tiehu hsieb it- tfal, ix- xoghol tad- dar, ix- xoghol full time, igifieri hemm bzonn daqxejn il- prezenza ta' Brian emm, anki fil- familja tieghu. Emm biex nikkonkludi fejn jidhol pjan ta' kura, wiehed jifhem il- htiega li jkompli jahdem, li jkompli jircievi l- kura, ghall- kundizzjoni psikjatrika li ghandu u li jibqa' jiehu l- medicina preskritta lilu, madanakollu jinhass ukoll il- bzonn li jibqa' jmantni l- kuntatt ma xi agenzija lokali li jiehu hsieb il- vizzju tad- droga, emm biex hu jkompli jinghata s- sapport u l- gwida necessarja. Emm, fejn tidhol rikomandazzjoni, ovvjament, minhabba li dan huwa presentencing report, emm jiena naghmel rikomandazzjoni. Meta wiehed jara n-natura ta' l-akkuzi, piena ta' prigionerija hija inevitabbli. Madankollu, wiehed irid iqies l- progress li ghamel, anki minn gewwa l- habs, u ghadu jahdem sabiex itejjeb il- hajja tieghu, ghaldaqstant qed jintalab umilment li jinghata piena karcerarja, fil- minimu taghha, bil-ghan li wara li jaghmel din is-sentenza ta' habs, ikun jista' jkompli bil- hajja tieghu fil- komunita."

23. L-Inġinier Brian Azzopardi, President tal-Fondazzjoni ta' l-Innovazzjoni u r- Riċerka f' Malta, li miegħu jahdem l-appellant, iġid hekk dwaru:

.... lil Brian Bartolo nafu minn zmien l- MCAST, mit-2016, ghax kont basically is-Supervisor tieghu fil- livell akkademiku, kemm fil- progett tat- tieni sena, u anka ta' l-ahhar tas-sena, emm ovvjament rajt, immeddjatament rajt il-potenzjal, fi Brian Bartolo, mill-progetti li beda jaghmel u anka mill- interazzjoni tieghu ma shabu. Emm, kien jghin lil shabu, li huma ovvjament ta' eta' aktar izghar. Sewwa? Emm u peress li tkun matur, nahseb li kulhadd jifhmni, actually l- affarijiet tassorbihom iktar easy, emm easy to some extent, sewwa? Emm u hadt gost narah, actually jinteractja ma shabu izghar, anki minn dak iz-zmien igifieri u jispjegalhom certi aspetti igifieri forsi li dak iz- zmien kienu qed jifhmu. Dan ovvjament, kompla anka wara. Kif tafu intom igifieri, ghamel zmien anka wara mhux fil-habs sewwa, wara li nqatghet l- ewwel sentenza, emm u bqajna in contact, u bqajna bil-kuntatt. Emm, ovvjament kont qed inheggu anki jistudja iktar. Fi zmien il-Masters emm, kien zmien actually, fi zmien il- Bachelors sorry, u anki meta hareg l- ewwel darba mill- habs, sewwa, emm kien iz-zmien tal-covid ukol, u it was unfortunate, ghax ma kellniex, ma stajniex naghmlu l- potenzjal kollu ovvjament fiz- zmien tal- covid, emm imma basically irnexxielu

Ikompili jispjega l-imsemmi Inġinier Azzopardi:

"Nemmen bis-shih li l-karattru, id-determinazzjoni u l-kontribuzzjonijiet tas-Sur Bartolo jaghmluh assi ghas-soċjetà. M'ghandi l-ebda dubbju li se

jkompli jaghti kontributi pożittivi lir-razza umana permess tal-hidma tiegħu fir-riċerka tal-inġinerija⁴."

24. Illi l-Qrati tagħna meta jiġu sabiex, fid-diskrezzjoni fdata lilhom bil-liġi, iqisu in-natura u l-*quantum* tal-piena li għandha tkun erogabbli fil-konfront tal-ġudikabbli jaraw li jilhqu il-bilanċ dejjem imfittex fis-sistema ġudizzjarja bejn ir-retribuzzjoni li l-hati għandu jagħmel lis-soċjetà għall-egħmil kriminali minnu mwettaq, u ir-riforma tiegħu. Illi dan huwa każ *par excellence* fejn b' din ir-riforma ser jibbenifika mhux biss l-appellant, iżda ukoll is-soċjetà in ġenerali għaliex jidher li l-kontribuzzjonijiet li huwa qiegħed jagħmel fil-qasam ta' studju li daħal għalih, u li fih jidher li eċċella, qed iservu ta' benefiċċju għal kulhadd u mhux biss għalih personali tant illi llum wasal biex tbiegħed kompletament mill-hajja krimogenika.

25. Illi mix-xieħda ta' CO24 Justin Ellul mogħtija quddiem din il-Qorti jidher illi l-appellant fir-rigward tal-piena erogata mill-Qorti Kriminali f' dan il-każ ta' hames snin priġunerija, din ser tkun skontata fit-02 ta' Ottubru 2026, u għalhekk llum baqalu madwar tmintax-il xahar ohra priġunerija. Illi dan seħħ peress illi fl-istess jum, u cioè' fl-1 ta' Frar 2021, l-appellant kien ikkundannat mill-Qorti Kriminali għal sentenza ohra ta' hames snin priġunerija fl-Att ta' l-Akkuza numru 15/2015, li miexja kontestwalment ma' dan l-appell, liema piena llum hija skontata, u dan fit-02 ta' Ġunju 2024. Ighid hekk ix-xhud:

"Mela l- ewwel wahda li kien kaz ta' conspiracy with other persons and drug trafficking, u t-tieni wahda li qed jiskonta bhalissa, li jiskonta f' Ottubru ta' sentejn ohra, kien kaz ta' pussess u traffikar."

26. Illi jikkonsegwi għalhekk, fid-dawl ta' dawn il-fatturi kollha, illi il-Qorti għandha tagħti dik il-piena maħsuba mill-legislatur fil-minimu tagħha ta' erba' snin priġunerija għal kull wahda mis-sentenzi li ngħataw fil-konfront ta' l-appellant, u dan meta jittiehed in konsiderazzjoni l-iskont li l-appellant kien intitolat għalih fid-dawl tal-fatturi kollha li l-Qorti Kriminali elenkat fis-sentenza tagħha, abbinat mal-fatt illi din il-Qorti għandha s-setgħa tilqa' għall-effetti kuntrarji maħluqa bin-nuqqas ta'

⁴ Ara Dokument BA1

applikazzjoni ta' l-artikolu 18 tal-Kodiċi Kriminali, li l-appellant lmentat dwaru fl-ewwel aggravju u dan meta l-Avukat Ġenerali għoġbu jixlieh simultanjament f'żewġ Atti ta' l-Akkuża separati minflok għaqqadhom f'wahda, kif *del resto* kien fid-diskrezzjoni tiegħu li jagħmel. Illi l-Qorti tqis illi l-appellant huwa intitolat għal dan l-iskont ulterjuri fid-dawl tal-progress sostanzjali li huwa għamel f'hajtu u għall-kontribut li qed jagħti, u jista' jkompli jagħti, lis-soċjetà bil-kwalifikazzjonijiet professjonali li huwa kiseb fil-qasam tal-inġinerija. Dan abbinat mat-trapass taż-żmien konsiderevoli minn meta kienu kommessi ir-reati lilu addebitati li jirrisalu għas-sena 2009, kważi sittax-il sena ilu, liema fattur ma jidhirx li kien ikkunsidrat mill-Qorti Kriminali fis-sentenza tagħha.

27. Illi f'dan il-każ tassew li t-trapass taż-żmien mill-kummissjoni tar-reati serva ta' benfiċċju għall-appellant fejn huwa għaraf jużufuwixxi mill-opportunitajiet mogħtija lilu u llum qed jagħti lura lis-soċjetà dak li huwa hadilha bil-ħsara li kienet ikkaġjonata permezz tal-azzjonijiet tiegħu fejn kien involut fl-ispaċċ u tixrid tad-droga. Illi kif kien deċiż:

It-trapass taż-żmien jista' jagevola lill-persuna akkuzata għall-fini ta' piena meta huwa juri li tul dak iż-żmien hu jkun zamm lura mill-ksur serju tal-ligijiet u wera certu impenn biex jirrifirma.⁵

28. U allura, għalkemm il-Qorti tal-Appell rarament tbiddel il-piena li tkun imponiet l-Ewwel Qorti, dan tagħmlu fost raġunijiet oħra *"meta l-Qorti tkun moralment konvinta li hekk ikun meħtieġ sabiex ma tintilifx xi opportunita' għall-ħati li biha jkun jista' jerga' jirritorna fit-triq it-tajba, jew jirrifirma ruħu, jew jfieg u joħroġ minn xi abbuż, bħal ma huwa dak tad-droga."*⁶ B'dan madanakollu ma jridx jintesa il-ħsara li kienet ikkaġjonata mill-appellant meta huwa iddeċieda jibda jittraffika d-droga, oltre għal fatt illi għalkemm, kif ingħad, sar progress sostanzjali f'hajtu madanakollu xorta wahda huwa ser jibqa' bżonn l-ghajnuna u s-sapport biex

⁵ App. Inf. IL-PULIZIJA vs FARRUGIA NIKOLA, BUGEJA JOHN U BONELLO LORETO – 02/10./2002

⁶ App. Inf. - IL-PULIZIJA vs ATTARD JOSEPH – 26/01/2001

ikompli jgħix ħajtu imbiegħda mill-ħajja tat-tossikodipendenza u sabiex jirċievi l-kura għal kundizzjoni ta' saħħa mentali li jbat i minnha, u li jista' iwasslu ukoll għal mumenti ta' djuġġfija. Tawgura illi l-appellant ikompli jimxi 'il quddiem kemm fil-ħajja personali tiegħu kif ukoll dik professjonali fejn jidher illi huwa għamel suċċess.

Għal dawn il-motivi, il-Qorti taqta' u tiddeċiedi billi tilqa' l-appell ta' l-akkużat Brian Godfrey Bartolo, tgħaddi għalhekk biex tirriforma s-sentenza appellata u dan billi tvarja l-piena inflitta, u minflok dik ta' prigunerija għal żmien ħames snin u multa ta' €20,000, tikkundanna lill-appellant Brian Godfrey Bartolo għal perijodu ta' erba' snin prigunerija, u multa ta' ħmistax-il elf ewro (€15,000). Wara li rat l-artikolu 412D tal-Kodiċi Kriminali, u l-artikolu 7(5)(e) tal-Kapitolu 446 tal-Liġijiet ta' Malta, tordna il-ħruġ ta' Ordni ta' Trattament fil-konfront tiegħu taħt is-sorveljanza tal-Uffiċjal tal-Probation Odelsie Vella Bayliss għal żmien tlett snin mil-lum. Tikkonferma s-sentenza appellata fil-bqija.

S.T.O. Prim Imħallef Mark Chetcuti

Onor. Imħallef Edwina Grima

Onor. Imħallef Josette Demicoli

